

Vybrané osobnosti a data z historie medicíny a příbuzných věd

Hippokrates

- 460 př. n. l. - cca 377 př. n. l.
- největší z lékařů starého Řecka
- je mu připisováno autorství lékařské přísahy, i když mnoho indicií nasvědčuje tomu, že text sestavil někdo jiný
- soustavným pozorováním a racionální úvahou položil tak základy medicíny jako vědeckého oboru

Galén

- 131 – cca 210
- jeden z nejznámějších starověkých lékařů starého Říma
- popisuje čtyři tělesné tekutiny (krev, žlutá žluč, černá žluč, hlen), které odpovídají čtyřem základním živlům (voda, země, vzduch, oheň)

asi 200 n.l. - Zavedení lékařských atestací v Římě. Do této doby mohl lékařskou praxi provozovat prakticky každý. Od tohoto okamžiku pouze ten, kdo se prokázal dosažením lékařského vzdělání.

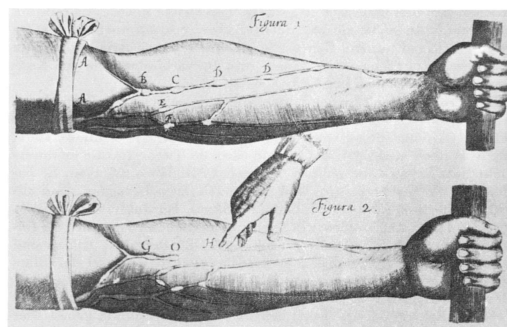
Avicenna

- Ibn Síná
- 980 – 1037
- Islámský lékař, autor Canon Medicina označované jako bible medicíny.
- Popsal tuberkulózu jako nakažlivé onemocnění a souvislost jejího šíření vodou a půdou

1600 - Jan Jessenius provedl na těle odsouzeného oběšence první veřejnou pitvu v českých zemích

William Harvey

- 1603 – objev krevního oběhu (publikoval ho až o 25 let později – 1628 v díle Anatomické pojednání o pohybu srdce a krve
- zakladatel embryologie

Zacharias Jansen, Anton van Leeuwenhoek, Robert Hook

- 1. polovina 17.století
- jména spojená s objevem a prvním používáním mikroskopu

Antoine-Laurent de Lavoisier

- 1743- 1794
- francouzský chemik
- zakladatel moderní chemie

Edwards Jenner

- britský vesnický lékař
- všiml si, že lidé, kteří přicházeli často do styku s dobyt看em a nakazili se kravskými neštovicemi, téměř nikdy ne onemocní pravými neštovicemi
- 1796 první vakcinace proti pravým neštovicím
- v roce 1798 o svých výsledcích publikoval článek, ve kterém nazval svoji metodu vakcinací (z latinského slova vacca, česky kráva)

1803 - německý lékárník Sertürner izoloval z opia lék využívaný především pro tlášení bolestí – morfin

Georges Cuvier

- 1769 - 1832
- francouzský přírodovědec a zoolog
- zakladatele paleontologie a srovnávací anatomie

Jan Evangelista Purkyně

- 1787 - 1869
- český fyziolog a histolog
- studoval mozkovou tkáň, jsou po něm pojmenované Purkyňovy buňky mozečku
- jako první nazval živou hmotu živočišných zárodečných buněk protoplazma
- Purkyňovo jméno nesla v letech 1960–1990 brněnská univerzita (dnes fungující opět pod původním názvem Masarykova univerzita)

Louis Pasteur

- francouzský biolog, chemik a lékař
- prokázal, že kvašení je životní projev mikroorganismů
- vypracoval metodu tepelné sterilace, která brání nežádoucímu kvašení potravin – tzv. pasterace
- objevitel vakcín proti sněti slezinné a vzteklině (1885)
- jím ustavený postup výroby vakcín vysoušením králičí míchy se všeobecně používal až do konce 50. let 20. století

Joseph Lister

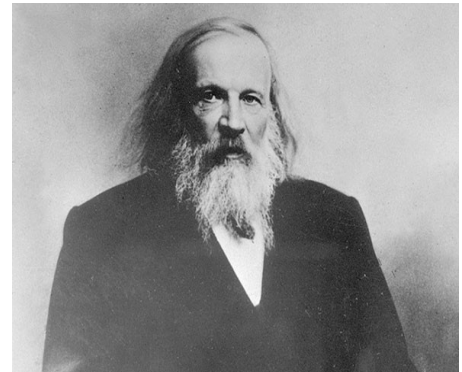
- autorem antiseptiky, čili ničení choroboplodných zárodků chemickými prostředky -1865

Paul Langerhans

- 1869 objevil a popsal Langerhansovy ostrůvky ve slinivce (Diabetes mellitus typ I a II)

Dmitrij Ivanovič Mendělejev

- 1834 - 1907
- ruský chemik a tvůrce periodické tabulky prvků
- Práce z roku 1870 měla název *Přirozená soustava prvků a její použití k udání vlastností prvků dosud neobjevených*

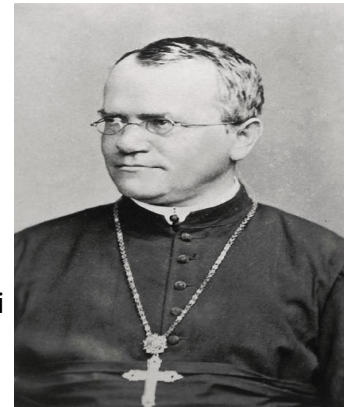

Charles Darwin

- 1809 – 1882
- autor teorie o postupné změně nebo-li vývoji druhů následkem přírodního výběru, kterou shrnul ve své knize *O původu druhů* (1859)

Johann Gregor Mendel

- 1822 - 1884
- objevitel základních zákonů dědičnosti
- Působil jako mnich a později opat augustiniánského kláštera na Starém Brně
- v letech 1856–1863 se věnoval křížení hrachu a sledování potomstva.
- Na základě svých pokusů formuloval tři pravidla, která později vešla ve známost jako Mendelovy zákony dědičnosti

Friedrich Miescher

- v roce 1869 z jader bílých krvinek izoloval směs různých látek bohatých na fosfát, kterou pojmenoval nukleín a skrývaly se za ní nukleové kyseliny DNA a RNA, byl tedy první, kdo izoloval DNA
- důkaz, že koncentraci oxidu uhličitého v krvi reguluje dýchání

1896 – Henri Becquerel objevil přirozenou radiaktivitu u solí uranu

Marie Curie-Skłodovská

- chemička a fyzička polského původu působící většinu svého života ve Francii
- 1898 objevila dva nové radiaktivní prvky – polonium a radium
- vlastní teorie radioaktivity
- získala Nobelovu cenu za fyziku (1903) i za chemii (1911)
- její dcera Irène Joliot-Curie dostala Nobelovu cenu za objevení uměle vyvolané radioaktivity

Karl Landsteiner

- rakouský biolog a lékař (patolog)
- roku 1901 určil 3 krevní skupiny, později označované jako A, B, 0
- 1930 Nobelova cena za fyziologii a medicínu
- Společně s Weinerem pak roku 1940 objevil Rh faktor na opici druhu makak rhesus

Jan Jánský

- byl český sérolog, neurolog a psychiatr
- Jako psychiatr se od počátku své lékařské praxe zabýval vztahem mezi shlukováním krve a duševními poruchami. Po několikaletém výzkumu pak dospěl k poznání, že tento vztah neexistuje. Na základě těchto poznatků napsal vědecké pojednání a v listopadu roku 1906 přednesl jeho závěry. Na vzorku 3 160 „bláznů“ prokázal, že lidskou krev, ať člověka zdravého nebo duševně nemocného, lze podle určitých rozdílů ve vlastnostech krvinek rozdělit do 4 základních skupin. Jako víceméně vedlejší produkt své výzkumné činnosti popsal čtyři základní krevní skupiny (neoznačil tak, jak je tomu dnes, tedy A, B, AB a 0, ale přiřadil jim římské číslice I., II., III. a IV.)
- Byl propagátorem dárcovství krve. Na jeho počest je dobrovolným dárcům krve v České republice a na Slovensku udělována Medaile prof. MUDr. Jana Janského

1908 – G. Harold Hardy a Wilhelm Weinberg- základní zákon populační genetiky (Hardyho-Weinbergova rovnováha)

Sir Alexander Fleming - V roce 1928 zjistil, že plíseň *Penicilium notatum*, která byla zanesena do Petriho misky s bakteriemi zřejmě otevřeným oknem v laboratoři, vytváří látky, které zabíjí některé kmeny bakterií.

- V roce 1941 se začal penicilin masově vyrábět a používat v medicíně.
- zásluhu na tom mají také německý biochemik Ernst Chain a australský patolog Howard Florey, kteří objevili způsob izolace a průmyslové výroby. Všichni tři dostali za své objevy v roce 1945 Nobelovu cenu.

Hans Krebs

- německý (později anglický) lékař a biochemik
- 1932 objev močovinnového cyklu, 1937 objevení citrátového cyklu
- 1953 – Nobelova cena za fyziologii a medicínu

Rosalind Franklinová

- anglická chemička a biofyzička
- pomocí rentgenové krystalografie významně pomohla k rozluštění struktury DNA
- zřejmě rozpoznala strukturu DNA sama, nicméně Watson a Crick ve své slavné práci z roku 1953 její příspěvek zmínili pouze několika slovy. Její zásluhy byly rozpoznány až ke konci 60. let

1967 - Gellert objevil DNA ligázu - enzym, který se pak začne užívat pro spojování různých fragmentů DNA do jednoho celku

1967 – první transplantace srdce

1985 - Mullis spolu s kolegy vynalezl PCR - Polymerázová řetězová reakce (PCR, z anglického Polymerase Chain Reaction) je metoda rychlého a snadného zmnožení úseku DNA založena na principu replikace nukleových kyselin.

1996 – ovce Dolly – první naklonování savce z jediné tělní buňky

1995 - venter a jeho tým osekvenovali první kompletní genom, a to genom bakterie Haemophilus influenzae

2001 - konzorcium vědců HUGO oznámilo dokončení sekvenačního projektu lidského genomu, jenž přečetl lidský genom